

Dobro: emanat czy cel?

Artur Andrzejuk

Tomasza z Akwinu

dyskusja z Pseudo-Dionizym

ARGUMENTUM: Bonum est diffusivum sui esse, ut ex verbis Dionysii accipitur, quibus dicit quod *bonum est ex quo omnia subsistunt et sunt*. Sed esse diffusivum importat rationem causae efficientis.

Dobro jest rozlewaniem się swojego istnienia, jak przyjmuje się to na podstawie słów Dionizego, w których mówi on, że *dobro jest tym, z czego wszystko pochodzi i ma bytowanie*. Lecz rozlewanie się istnienia wskazuje na przyczynę sprawczą.

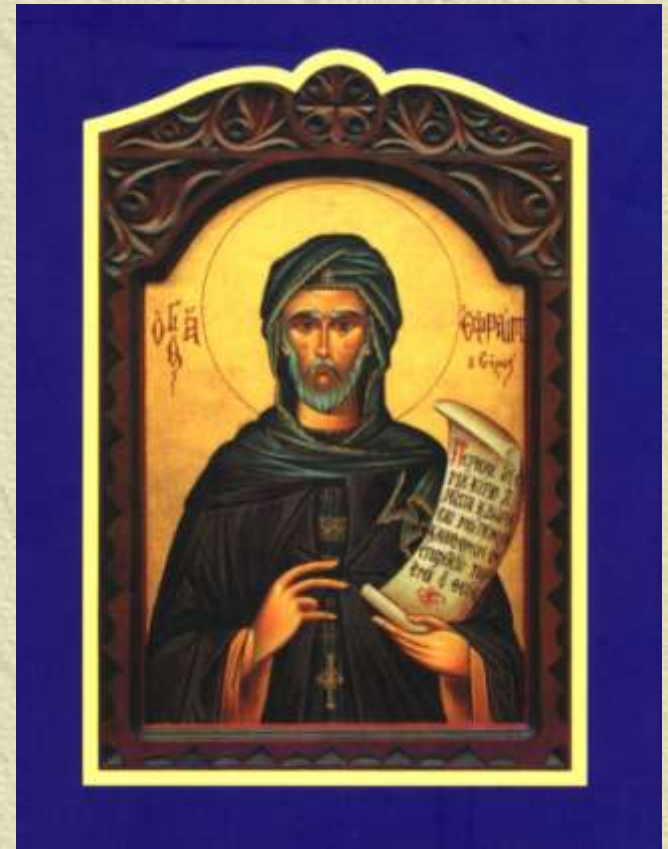
RESPONSIO: *Dicendum quod bonum dicitur diffusivum sui esse, eo modo quo finis dicitur movere.*

Należy powiedzieć, że dobro nazywane jest rozlewającym swoje istnienie w ten sposób, że jest celem, który porusza.

Stanowisko Pseudo-Dionizego

- ✦ Przyczyna sprawcza jest Dobrem;
- ✦ Stwarzanie polega na udzielaniu się dobra;
- ✦ „Mechanizm” stwarzania polega na przekazywaniu stworzeniom części tego dobra.

Stanowisko Tomasza z Akwinu:

- ✦ Dobro jest celem poruszającym;
- ✦ Poruszyć zaś może tylko to, co już istnieje;
- ✦ Dobro zatem jest własnością bytu istniejącego.

Realistyczna metafizyka Tomasza

- ✦ Przyczyną sprawczą jest Samoistne Istnienie;
- ✦ Stwarzanie polega na sprawieniu odrębnego aktu istnienia, który urealnia stwarzany byt jednostkowy;
- ✦ Akt istnienia przejawia się w urealnionym bycie w postaci własności transcendentalnych: jednym z nich jest dobro.

Mieczysław Albert Krąpiec

- ✦ Prajednia, dlatego że jest Dobrem, nie może nie udzielać się. Kresem procesu emanacji jest materia.
- ✦ Absolut, jeśli tworzy byty, to nie czyni tego z konieczności, lecz dlatego właśnie, że tak „chce”, czyli dlatego, że ma niczym nie ograniczoną wolność stwarzania.

Pytanie, czym jest dobro, odnosi nas do podstawowych pytań metafizyki

---

✦ Czym jest byt?

- ◆ Od rozstrzygnięcia tego pytania będzie zależała odpowiedź na pytanie, czym jest dobro?

✦ A do metafizyki prowadzą dwie drogi:

PLATONIZM I ARYSTOTELIZM.

Platon

(*Fedon*, 65 D 4-10)

-
- ✦ Powiemy, że jest czymś *sprawiedliwość sama*, czy niczym?
  - ✦ Powiemy *przecież*, na Zeusa.
  - ✦ I *piękno* czymś, i *dobro*?
  - ✦ Jakżeby nie.
  - ✦ A *już* kiedy którą z tych rzeczy oczyma oglądał?
  - ✦ Nigdy - powiada.

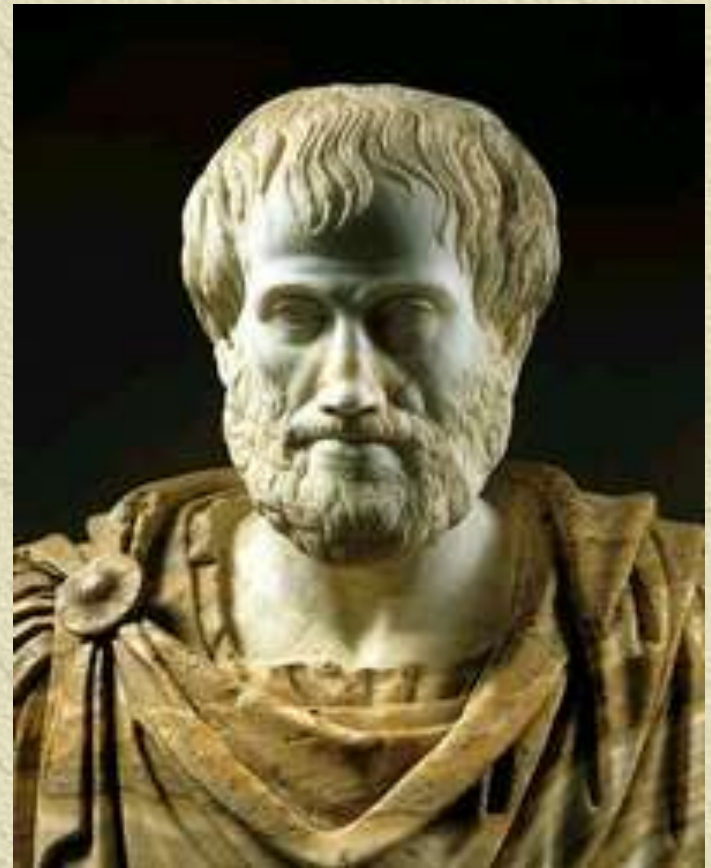

Arystoteles

(*Etyka nikomachejska*, 1096a-b)

- ✦ nie mogłaby istnieć wspólna jakaś idea, obejmująca wszystkie te rodzaje [dobra];
- ✦ nie może ono być czymś wspólnym, ogólnym i jednym;
- ✦ nie istnieje jedna nauka dotycząca wszystkich dóbr;

Mieczysław Gogacz

- „klucze” do filozofii

- ✦ Tożsamość pojęć i rzeczywistości
- ✦ Proces wewnątrz całości.
- ✦ Połączenie bytu z niebytem
- ✦ Akt i możliwość jako istnienie i istota są elementami strukturalnymi bytów jednostkowych.

Tomasz o Pseudo-Dionizym

(*Summa theologiae*. I, q. 5, a. 2, ad 1)

Dionizy wyróżnia nazwy Boga według tego, jak się odnoszą do Boga jako przyczyny. Nazywany bowiem Boga, jak sam mówi, od stworzeń, tak jak przyczynę od skutków. Dobro zaś, skoro ma powód tego, że może być pożądane, zawiera przystosowanie do przyczyny celowej, której przyczynowość jest pierwsza, ponieważ działający działa wyłącznie ze względu na cel, a od działającego materia porusza się do formy, dlatego cel nazywa się przyczyną przyczyn.

Czym jest neoplatonizm?

✧ Teoria działania

- ✧ Emanat to nazwa mocy przyciągania, która jest immanentnie w dobru zawarta.

✧ Teoria rzeczywistości

- ✧ Dobro to przyczyna sprawcza, rozlewająca się na niższe hipostazy, które są i zarazem nie są tym dobrem.